

Katedra psychologie UK FF
Posudek oponenta diplomové práce *Jany Zamastilové*:
„Hudba a osobnost“

Pojem „umělecká tvorba“ a „osobnost umělce“ představují v psychologii poměrně otevřený prostor, který má bezpochyby interdisciplinární povahu. Téma diplomové práce se snaží rozkrýt tyto souvislosti na poli psychologie a hudby. Často si klademe otázky: „V jaké míře osobnost ovlivňuje profesní dráhu člověka?“ „V jaké míře výběr profese ovlivňuje profil osobnosti?“ Výzkum takových souvislostí, zejména v ohledu vstupujících proměnných, je velmi náročný, a pravděpodobně by se ubíral spíše kvalitativní analýzou. Autorka k této problematice přistupuje trochu z jiného konce. Snaží se přispět k poznání osobnosti hudebníků tím, že mapuje osobnostní proměnné, které je odlišují od běžné populace, která si profesní dráhu umělce – hudebníka nezvolila.

Práce je tradičně členěna na teoretickou a empirickou část. Autorka na různých úrovních obecnosti pojednává o kreativitě a kreativní osobnosti, hudebním projevu a osobnostních charakteristikách hudebníka. Dále se zabývá odlišnostmi jednotlivých skupin „hudebníků“ z pohledu povahy jejich činnosti až po odlišnosti, které s sebou přináší hra na různé skupiny hudebních nástrojů.

Kapitoly teoretické části práce jsou přehledně členěny a zpracovány. Autorka dle mého názoru vhodně zvolila témata, která považuje za stěžejní pro směr svého výzkumu. Z textu je patrné autorčino zaujetí vybraným tématem. Tomu také odpovídá jeho diskusní povaha, která je mnohdy doplněna vlastními zkušenostmi autorky. Záměrem této práce je také prezentace poznatků ze zahraničních výzkumů, které se věnují osobnosti hudebníků. Z mého pohledu autorka shromáždila a v rozumné míře prezentovala jejich dosavadní výstupy, včetně vlastního kritického hodnocení. Kapitulu 7 „Shrnutí“ pak vnímám jako adekvátní odpověď na jeden z uvedených cílů této práce.

Cíle empirické části jsou formulovány v podobě hypotéz (str. 60). Autorka se ve své inspirovala některými zahraničními studii, a tím pak otevřela možnost k diskusi výsledků. Zabývá se rozdíly mezi osobnostními charakteristikami studentů konzervatoře a gymnázia obecně, a dále pak člení zkoumané soubory podle pohlaví. Pokusila se rovněž o podrobnější analýzu studentů konzervatoře s ohledem na skupiny hudebních nástrojů, kterým se profesně věnují.

Zkoumaný soubor, metoda sběru dat a jejich analýza jsou náležitě popsány a doplněny informace o způsobu šetření. Uvedené výsledky výzkumu autorka vztahuje k původním hypotézám. Pro porovnání uvedených skupin si autorka zvolila „Šestnáctifaktorový osobnostní dotazník“ (R.B.Cattell) a pro analýzu využila jeho stenových norem.

Tuto část práce pokládám rovněž za zdařilou. Autorka při své analýze dat využila i informace získané pozorováním jednotlivých skupin respondentů při instrukcích k plánovanému výzkumu i samotném vyplňování dotazníku. Cením si i dobře zpracované části diskuse, kde autorka komentuje výsledky svého zjištění a porovnává je s výsledky již publikovaných studií. Část této kapitoly je věnována i limitám takto postaveného výzkumného designu i využití metody.

K této části práce mám následující připomínky:

- Uvedené tabulky výsledků jsou vhodně zvoleny k jejich prezentaci. Trochu postrádám podrobnější komentář k tabulce 8 (str. 70), která se vztahuje k hypotéze č. 2.
- V tabulce č. 9 a 12 autorka mezi sebou porovnává chlapce a dívky z vybraných typů středních škol. V této analýze autorka uvádí významná zjištění rozdílů. Proč toto porovnání není uvedeno jako samostatná hypotéza na str. 60? Nebo se jedná jen o podrobnější analýzu hypotézy č. 1?
- Autorka porovnávala nepříliš početné soubory respondentů. V případě dalšího členění na podsoubory se v rámci své analýzy pokouší statisticky porovnávat skupiny o velmi malém počtu osob – viz str. 75 (členění skupin dle oboru studia). Vnímám to jako velmi dobrý záměr, ale v takto početných skupinách bych volila možná opatrnější parametry hodnocení než analýzu rozptylu a její statistickou průkaznost.
- Přestože si uvědomuji jistou náročnost při organizaci, administraci a vyhodnocení vybraného dotazníku u zvolených souborů, vnímám také limity z pohledu vybraných respondentů. To se týká nejen počtu, ale i jejich výběru v rámci typů škol i plošného zastoupení v rámci České republiky.

Otázka do diskuse:

Autorka si pro svůj výzkum zvolila studenty různých typů škol. Vnímám to jako vhodnou a relativně dostupnou variantu, která je podpořena i dosavadními výzkumy v této oblasti. Zajímalo by mě, v čem vnímá autorka psychologický přínos takto pojatých výzkumů? Kde a jak by bylo možné využít takových zjištění pro psychologickou praxi?

Předloženou diplomovou práci hodnotím jako zdařilou a doporučuji ji k obhajobě. Také s ohledem na uvedené připomínky navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Praze dne 9. května 2012

Markéta Niederlová